

Amsterdam, 14-6-2015

Van: Wij Zijn Hier

Aan: Commissievergadering Algemene Zaken 18-6-2015

Programma Vreemdelingen: Wat is het asielgat?

Geacht raadslid,

Per 1 juli 2015 is de Gemeente van plan het Programma Vreemdelingen te starten.

Het Programma Vreemdelingen is een uitbreiding van de BBB met dagopvang, voor mensen die mee willen werken aan hun toekomst, wat volgens de burgemeester in veel gevallen zal neerkomen op meewerken aan terugkeer.

Als betrokkenen bij Wij Zijn Hier hebben we veel kennis van en ervaring met de situatie van ongedocumenteerden in Amsterdam. Wij Zijn Hier is een actieve en mondige groep die nu al bijna drie jaar probeert uit te leggen wat de problemen zijn die maar niet erkent en opgelost worden. We vrezen dat het Programma Vreemdelingen opnieuw voorbij gaat aan de werkelijke situatie.

De gemeente kan het asielgat niet oplossen. Daar zijn we ons van bewust en daar hebben we begrip voor. Maar de gemeente kan wel erkennen dat dit asielgat bestaat en kan de mensen die daar de dupe van zijn fatsoenlijke opvang bieden.

Asielgat

In veel gevallen oordeelt de immigratiedienst IND dat het gestelde land of gebied van herkomst van de asielzoeker ongeloofwaardig is, omdat de bewijsstukken ontbreken. De asielaanvraag wordt dan afgewezen zonder dat inhoudelijk is getoetst aan het Vluchtelingenverdrag of artikel 3 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens. (=non-refoulement beginsel, dit is het voorkomen van uitzetting naar een onmenselijke of gevaarlijke situatie)

Zo wordt de herkomst van Eritreërs, Somaliërs, en personen uit bepaalde gebieden uit Soedan (Darfur, Kordofan en Zuid-Soedan) met regelmaat niet geloofd en dus ook niet inhoudelijk door de immigratiedienst getoetst of zij bij terugkeer te vrezen hebben voor vervolging of een door artikel 3 van het EVRM verboden handeling.

In het geval ze zich aanmelden bij het Loket Vreemdelingen. moeten deze mensen echter tekenen voor vrijwillige terugkeer naar hun land van herkomst waarvan niet geloofd is dat ze daar vandaan afkomstig zijn en ook niet inhoudelijk is getoetst door IND of de rechter of ze in het geval van terugkeer vervolging te vrezen hebben, of een reëel risico lopen op een door artikel 3 van het EVRM verboden handeling.

Dus een asielzoeker die stelt afkomstig te zijn uit Eritrea maar niet wordt geloofd door de IND moet van de DT&V tekenen voor vrijwillige terugkeer naar Eritrea terwijl niet inhoudelijk is getoetst of de betrokkene in het geval van terugkeer te vrezen heeft voor vervolging of een door artikel 3 van het EVRM verboden handeling.

Zo ook moet een Somaliër van wie het gebied van herkomst binnen Somalië niet geloofwaardig is geacht tekenen voor terugkeer naar Somalië (hetgeen enkel via Mogadishu mogelijk is) zonder dat ooit inhoudelijk is getoetst of de betrokken asielzoeker bij aankomst in Mogadishu te vrezen heeft voor vervolging of een reëel risico loopt op een door artikel 3 van het EVRM verboden behandeling.

Dit geldt ook ten aanzien van Soedanezen van wie de herkomst niet is geloofd; hun vrees bij terugkeer wordt niet inhoudelijk getoetst terwijl ze vervolgens wel moeten tekenen voor vrijwillige terugkeer naar Soedan.

Dit is het grote gat tussen het beleid van de immigratiedienst en de werkwijze van de DT&V waarin deze mensen vallen. Ze worden gedwongen mee te werken aan vrijwillige terugkeer naar een gebied waarvan de immigratiedienst niet aannemelijk heeft geacht dat ze daar vandaan afkomstig zijn en hierom niet inhoudelijk heeft getoetst wat hen daar te wachten staat.

Dit betekent dat er enerzijds met twee maten gemeten wordt: voor de asielpcedure is het bewijs van herkomst niet voldoende maar voor de uitzetprocedure wel. En anderzijds kan er niet gegarandeerd worden dat bij uitzetting niet het refoulementverbod geschonden wordt.

Binnen Wij Zijn Hier zijn er heel veel mensen die gewoonweg niet kunnen voldoen aan de strenge bewijslast die onze immigratiedienst verplicht stelt. Daarmee komen ze compleet vast te zitten. Ze kunnen niet vooruit en ze kunnen niet achteruit. Stelt u zich voor hoe frustrerend en verlamdend het is om jarenlang, soms decennia lang in deze situatie te verkeren. Mensen die deze dossiers van dichtbij leren kennen zijn gechoqueerd. Ze proberen te helpen bewijsmateriaal te verzamelen en komen er achter hoe moeilijk dit is. Als het al lukt kost het enorm veel tijd, doorzettingsvermogen en vaak ook geld.

Een van de vele voorbeelden: iemand is geboren in Saoedi-Arabië, opgegroeid in Jemen en van daaruit gevlucht, ouders komen uit Somalië. Technisch is zij Somalisch maar bewijzen met documenten kan zij dat niet: Ze heft er nooit gewoond. Zij is geen onderdaan van Saoedi-Arabië of Jemen. Wat moet zo iemand? Waar moet zij heen? Inmiddels spreekt ze perfect Nederlands en zou ze heel graag iets met haar universitaire opleiding willen doen.

Terugkeer

Het is al heel vaak uitgelegd dat veel mensen niet terug kunnen. Enerzijds vrezen mensen wel degelijk voor vervolging of marteling, anderzijds zijn ze technisch onuitzetbaar. Tot onze grote verbazing levert het buitenschuldbeleid geen oplossing voor deze groep mensen. Om hiervoor in aanmerking te komen moet de ambassade van het land van herkomst erkennen dat je hun onderdaan bent, maar ook verklaren dat ze weigeren je terug te nemen. Zo'n verklaring is door vrijwel niemand te verkrijgen. Ter illustratie: in 2013 waren er 160 aanvragen voor Buiten Schuld, en er zijn slechts 10 toegekend (bron IND). Binnen de groep Wij Zijn Hier kreeg helemaal niemand zo'n Buiten Schuld. Terwijl de burgemeester erkende ongeveer 100 van de uitgeprocedeerd geachte 159, **niet** terug konden.

Een voorbeeld: iemand uit Iran is al negen jaar in Nederland, zijn ouders zijn om politieke redenen vermoord toen hij twee was, zijn oma heeft hem laten vluchten naar Nederland. Hij raakt uitgeprocedeerd, is het na negen jaar zat, en besluit om terug te gaan. Maar de Iraanse ambassade wil bewijzen zijn voor zijn Iraanse identiteit. Hij probeert familieleden op te sporen met behulp van het Rode Kruis en de Rode Halve Maan, IOM spant zich in om hem te laten terugkeren, alles tevergeefs. Om uit de impasse te geraken start hij een Buiten Schuldprocedure, VluchtelingenWerk vergezelt hem talloze malen naar de Iraanse ambassade, maar tevergeefs: de Dienst Terugkeer en Vertrek houdt vol dat hij 'beter zijn best moet doen' en blijft, ook na jaren, negatief adviseren.

Programma Vreemdelingen

Als we het uitvoeringsplan Programma Vreemdelingen lezen valt ons op dat er voorbij gegaan wordt aan de weerbarstige realiteit. Het gaat uit van twee opties: legaal verblijf of terugkeer. Er wordt gesproken over mensen die mee willen werken aan een duurzame oplossing. Wij denken dat iedereen niets liever dan een duurzame oplossing wil. Maar als legaal verblijf onmogelijk wordt gemaakt en terugkeren of doormigreren geen optie is, dan blijft er weinig over binnen het Programma Vreemdelingen.

Het doet ons veel pijn de volgende alinea in het uitvoeringsplan te lezen. Het bewijst dat de ambtenaren die dit dossier volgen, Wij Zijn Hier nog steeds niet snappen en niet de moeite nemen om te luisteren naar de verhalen.

"Geconcludeerd moest worden dat het overgrote deel geen perspectief heeft op een legaal verblijf in Nederland. Het aantal mensen dat feitelijk is teruggekeerd in die periode is niettemin gering. De oorzaak hiervoor is erin gelegen dat veel uitgeprocedeerde vreemdelingen niet de bereidheid toonden om mee te werken aan een oplossing voor de eigen situatie, maar vooral kozen voor het doorzetten van protest tegen het landelijke asielbeleid. Zij vonden hierin brede steun van activistische vrijwilligers. Daarbij kwamen ook suggesties naar voren dat er wellicht een nieuw generaal pardon zou komen of 24-uurs opvang op basis van een aanwijzing (ECSR) vanuit Europa. Deze groepsdruk pakte negatief uit voor individuele personen, die daarmee niet meer met hun eigen toekomstperspectief bezig waren.

Het is werkelijk beledigend en erg onrespectvol naar de harde realiteit waarin deze mensen al jarenlang overleven. Het is misplaatst en erg gemakzuchtig om steeds maar weer de schuld in de schoenen te schuiven van de activistische vrijwilligers. De mensen die al jarenlang alle puin ruimen en alle individuele problemen zo goed en zo kwaad mogelijk proberen te ondervangen.

Wij Zijn Hier probeert het asielgat in de schijnwerpers te zetten en schreeuwt om een oplossing daarvan. Praat met de mensen en je vind zo ontzettend veel voorbeelden van het falen van het Nederlandse asielbeleid. Dan kan je toch niet van mensen verwachten dat ze dan maar opgeven en voor altijd in de illegaliteit blijven zonder hun stem te verheffen. De illusie van een generaal pardon leeft niet, we zien steeds alleen maar een keiharde realiteit.

Tot onze spijt moeten we constateren dat na bijna drie jaar actievoeren noch door de landelijke overheid, noch door de gemeente enige aandacht is besteed aan het probleem van het asielgat. Er wordt over 'terugkeer' van vluchtelingen gesproken alsof er geen enkele belemmering bestaat.

Gaat het programma nu over Werken aan je Toekomst of alleen over Werken aan Terugkeer? We snappen niet dat er in het schematische overzicht van de opties van het Programma Vreemdelingen op pagina 3 geen vakje is voor mensen die een nieuw verzoek tot legaal verblijf in Nederland aan het voorbereiden zijn. Volgens dit schema lijkt het programma alleen te gaan over mensen die terug gaan keren en mensen die kwetsbaar zijn. Terwijl onder 3.1 onder 'hoofdlijnen Programma Vreemdelingen', perspectief gericht op het verkrijgen van een verblijfsdocument wel genoemd wordt. Onder 4.2 'Meewerken aan een oplossing' worden mensen met een juridisch perspectief juist op de eerste plaats genoemd.

Kan duidelijk worden voor wie dit programma nou echt bedoeld is? Waarom wordt de doelgroep steeds anders omschreven? Wie bepaalt de kansrijkheid van het juridische perspectief, en hoeveel tijd wordt mensen in de voorziening geboden om aan dit perspectief te werken? Waarom wordt er vanuit gegaan dat werken aan perspectief in eerste plaats kan worden gedaan vanuit een nachtopvangvoorziening? Hoe kan iemand aantonen dat dit voor haar of hem niet werkt?

Wij doen een dringend verzoek aan de gemeente:

- luister naar de problemen waar de vluchtelingen mee kampen,
- Dring er bij het kabinet op aan, dat er een oplossing moet komen voor het asielgat,
- Bied adequate opvang en hulpverlening aan iedereen die geen aanspraak kan maken op overheidsopvang.